

Trondheim Byorkester

Trondheim Byorkester startet som Trondhjems Handelsstands Forenings Orkester, og ble stiftet den 15. januar 1947.

Etter henstilling fra Handelsstandens direksjon ble «interesserte medlemmer anmodet om å melde seg, således at orkesteret kunne ha sin første fremtreden på Foreningens 85-årsdag, den 17. feb. 1947». 19 musikere møtte til første øving, og allerede på 3. øving var medlemstallet økt til 27.

Orkesteret gjennomførte jubileumskonserten og 17. mai konsert med bravur for et fulltallig publikum, under ledelse av orkesterets første dirigent, fløytist og sivilingeniør Helge Eriksen. Orkesteret fortsatte med egne konserter i vår- og høstsemesteret. Wieneraften i Frimurerlogen i 1951 og jubileumskonsert i 1952 trakk fulle hus, flere fikk ikke billett, og kritikkene var overstrømmende. Konserten ble gjentatt på Opdal.

Fra høsten 1952 ble kapellmester Haakon Hoem engasjert. Han bidrog til å heve orkesterets nivå betraktelig, og ledet orkesteret i en serie med minneverdige konserter i Frimurerlogen: Paukeslagsymfonien av Haydn, Mozarts Klaverkonsert i B-dur og Griegs A-moll-konsert med Dolores Salas Borgir som solist. Våren 1955 oppføres Mozarts A-dur klarinettkonsert med orkesterets egen Erling Aas som solist. Dette ble også, dessverre, Hoems avskjedskonsert.

Musikkløytnant Jan Berg ble engasjert som dirigent i 1955, og ledet orkesteret frem til 1966. Orkesteret hadde på denne tiden 40 faste, aktive medlemmer. Av større begivenheter i denne perioden kan nevnes felleskonsert med Orkesterforeningen i Molde med Schuberts H-mollsymfoni og Webers klarinettkonsert med Erling Aas som solist. Vårkonserten 1966 ble musikk-kaptein Jan Bergs siste konsert som dirigent med Beethovens Klaverkonsert nr. 1, med Helge Stamnes som solist.

Trondheim Symfoniorkesters nye konsertmester, Reidar Knudsen, som nettopp var kommet til byen fra Kristiansand, ble overtalt til å ta dirigentjobben. En av de første oppgavene for den nye dirigenten var ledelse av orkesterets 20-års jubileumskonsert. Fiolinisten Ørjan Sætran, som nettopp hadde erobret «Trønderprisen» var solist i Mozarts Violinkonsert nr.3.

I 1967 ble retningslinjene for «De unges konsert» fastlagt. Her fikk unge, dyktige musikelever prøve seg som solist med orkesteret. Det skulle bli tallrike slike konserter i årene fremover. Den nye dirigenten, Reidar Knudsen, «gjør det rene mirakelet i sitt amatør-orkester, med forbausende fint nivå» lød overskriftene til kritikerne. I februar 1969 gir orkesteret konsert for et fulltallig publikum i Frimurerlogen: Pianisten Ivar Johnsen spilte Beethovens Klaverkonsert nr. 5, og videre fulgte Mendelssohns Symfoni nr. 5. Stor suksess og strålende kritikk.

Ved orkesterets 25-års jubileumskonsert i Frimurerlogen ga Arve Tellefsen publikum en henrivende tolkning av Max Brucks violinkonsert.

Reidar Knudsen fortsatte som avholdt dirigent og instruktør de neste fem årene. I denne perioden ble avholdt flere «Unge konsert» og ordinære konserter. Videre ble lansert «Unge solisters konsert», et tilbud til viderekommende elever på vei til det profesjonelle musikkliv.

I desember 1976 avsluttet Reidar Knudsen sitt 10-års virke i orkesteret med 30-års jubileumskonsert i Frimurerlogen. På programmet sto Hjalmarljod av Eivind Groven, Griegs amoll konsert og Johan Svendsens symfoni nr.1. Solist Jørgen Larsen høstet stor applaus fra en fullsatt sal, og gode kritikker i avisene.

Jubileumsfeiringen fant sted i Hoell Prinsen, med avtroppende og påtroppende dirigent, representanter fra Trondhjems Handelsstands Forening, fra fylket og fra kommunens kulturadministrasjon og et fulltallig orkester med ledsagere. Det var blomster og gaver til orkesteret, og Reidar Knudsen ble overrakt et «årsverk-ur i glassklokke» som stor takk fra orkesterets medlemmer. Orkesterets hederstegn «Fermaten» i gull ble tildelt Olaf T. Ranum for hans mangeårige hjelp og støtte til orkesteret. (Fermaten er orkesterets hederstegn, i to valører, gull og sølv, for henholdsvis 20 og 10 års medlemskap, eller fremragende innsats for orkesteret).

Den nye dirigenten, professor Asbjørn Krokstad, startet i mars 1977 med «De unges konsert» nr. 10 i rekken. Videre ble gjennomført en serie med «Bydelskonserter», 17. mai konsert på «Hasselbakken», Handelsstandens aldershjem,

Den store oppgaven for orkesteret fremover ble planlegging av NASOL,s representantskapsmøte i Trondheim våren 1980, med møter, innkvartering, festkonsert og festmiddag. Konserten ble planlagt som et samarbeidsprosjekt med Midt-Trøndelag Orkesterforening med følgende program: Wagner: Forspill til Mestersangerne, Rachmaninov`s Klaverkonsert nr. 2, med Jørgen Larsen som solist, Brahms Symfoni nr. 2. Med andre ord et svært program som ble fremført i Frimurerlogen med 80 musikere på scenen. Jan Vogt var humorfylt konferansier. Det vanket stormende jubel, blomster og taler og aftenen ble en av de største begivenheter i orkesterets historie. Etter konserten ble arrangert «festmiddag» med orkesterets medlemmer og ledsagere, innbudte gjester og NASOL-konferansens medlemmer, Orkesteret kom hederlig fra oppgaven, selv om økonomien ble satt på en hard prøve.

De tradisjonelle konserter ble avholdt vår og høst, og i tillegg samarbeide med Turids Ballettskole i to oppvisninger i Studentersamfundet. Orkesteret spilte også livlig Wienermusikk for 300 pensjonister i Prinsen Hotell's festsal.

Dirigent Asbjørn Krokstad lot seg ikke overtale til å fortsette ut over våren 1981, så de Unge Konsert i mai ble hans siste. Det ble satt stor pris på hans ledelse og instruksjon i orkesteret.

Det ble oppnevnt en «dirigentkomite» som fikk i oppdrag å fremskaffe den beste kandidaten for orkesteret. Komiteen innstilte Roar Ketil Leinan som første kandidat, og da han takket ja, kunne styret se en vanskelig oppgave lykkelig løst. Og Leinan skulle bli orkesterets dirigent i til sammen 17 år. Leinan hadde tidligere vist stor dyktighet som dirigent og leder av opera/operettefremføringer med både profesjonelle og amatører som aktører.

Orkesteret fortsatte med De unges konsert og Unge solisters konsert, men la etter hvert mer vekt på større oppgaver, symfonier og konserter med kjente solister og samarbeide med forskjellige kor. Flere av konsertene ble fremført i distriktene, Vågå, Åsen, Melhus, Steinkjer, Vanvikan, Støren, Klæbu, Austråt, Hasselvika, Oppdal. Det ble tallrike konserter med dyktige solister.

Orkesterets forhold til Trondhjems Handelsstands Forening endret seg etter hvert. Foreningen hadde i alle år støttet orkesteret økonomisk. Støtten falt etter hvert bort, og orkesteret fikk ikke lengre anledning til å benytte Handelsstandens hus til øvingslokale. Rekruttering til orkesteret skjedde nå blant unge musikkutøvere som ikke hadde tilknytning til Handelsstanden, og på slutten av 70-tallet var det bare 2-3 av de gamle medlemmer igjen.

Tiden var moden for å løsne båndene til Trondhjems Handelsstands Forening, og spørsmål om skifte av navn kom opp. Etter omhyggelig forarbeide ble det innkalt til ekstraordinær generalforsamling for å drøfte «navnesaken». Forslag til nytt navn, Trondheim Byorkester, fikk overveldende flertall.

Årsmøtet den 14. januar 1986 vedtok navneskiftet fra Trondhjems Handelsstands Forenings Orkester til **Trondheim Byorkester**.

Årsmøtet innvalgte enstemmig følgende til æresmedlemmer av orkesteret: Erling Nossum, fiolin/bratsj, Trygve Gundersen, cello, Leif Halvorsen, fløyte/pauker, Leif Berg Jansen, waldhorn, Edward Leistad, fiolin, Julius Maske, fiolin og Olaf T. Ranum, støttemedlem. Alle var med da orkesteret ble stiftet, og har gjennom alle år tatt på seg formanns- og andre tillitsverv, og gjort en formidabel innsats for orkesteret.

Trondhjems Handelsstands Forenings Orkester hadde stor betydning for musikklivet i byen og omliggende distrikter. Tilveksten av unge musikere har vært gledelig, og mange sitter i dag som profesjonelle musikere i orkestre i inn- og utland.

I årsberetningen for 1986 kan leses at orkesteret gikk inn i et nytt år, med nytt navn og skrekkblandet forventning. Navnet ble godt mottatt i alle kretser, og med et medlemstall på 58 musikere lovet det godt for fremtiden.

Fra vårkonsertens program nevnes Max Brucks violinkonsert med Elise Båtnes som solist, og årets høydepunkt ble konsert med Eva Knardahl som solist i Griegs a-moll-konsert og Ravels Bilder fra en utstilling. Dette var et samarbeidsprosjekt med Inntrøndelag Symfoniorkester. Konserten ble holdt i Trondheim og på «Dampsaga» i Steinkjer.

Jubileumsåret 1987 startet med Marianne Thorsen som solist i Haydns violinkonsert i G-dur som hovednummer, fremført i Vår Frue Kirke og i Samfundshuset i Oppdal. Selve jubileumskonserten ble avholdt i Frimurerlogen i oktober med Terje Tønnesen som solist i Mendelssohns Fiolinkonsert, og Beethovens Skjebnesymfoni som orkesterverk. Festmiddag etter konserten.

I 1988, som i tidligere år, medvirket orkesteret ved Handelsstandens julefest, og ved Håndverkets dag. Til De unges konsert hadde 20 kandidater meldt seg på, og etter prøvespill fikk 8 delta på konserten i mars, som ble særdeles vellykket.

Høstens høydepunkt ble konsert på Oppdal og i Frimurerlogen i Trondheim med trompeteren Ole Edvard Antonsen som solist i Torellis Sinfonia i D-dur og Haydns Trompetkonsert i Ess-dur. Årets siste konsert ble avholdt i Royal Garden, der tre av byens og omegns skoleorkestere var invitert til samspill.

1989 startet med «Unge solisters konsert» og medvirkning på Håndverkets dag. Høydepunkt dette året ble besøk av Truls Mørk, som fremførte Elgar`s cellokonsert i Oppdal og i Frimurerlogen i Trondheim. Orkesteret har nå 50-55 aktive medlemmer. Musikalt sett var året bra, men det hadde vært ønskelig med et større publikum på konsertene.

Første halvdel av 90-tallet ble i sterk grad viet deltagelse i operette- og opera-fremførelser. Leinans sterke interesse for opera, og hans tilknytning til Steinerskolen resulterte i tre vellykkede oppsetninger. I 1990 ble Offenbach`s operette «Den skjønne Helena» fremført 8 ganger. 23.-30. juni på Rosendal Teater, for fulle hus. På scenen medvirket Randi Gunn Severeide, Jan-Erik Berntsen, Lars Høyenes. Knut Stiklestad, Trondheim balletstudio m.fl. og Alistair Powel som regissør. Våren 1993 ble Mozarts «Tryllefløyten» fremført i Olavshallen, med bl.a. Åsne og Tone Juve, Magne Skrede, Lars Henning Lie, Birgitte Ekle, Knut Stiklestad, Benito Nava, Ingebjørg Kosmo på scenen. Det ble gitt to forestillinger, med til sammen 2000 publikummere! Høsten 1994 ble Carl Maria von Weber`s opera «Jegerbruden» fremført i Olavshallen, med de fleste av ovennevnte i hovedrollene, og to fulle hus! Operaprojektene ble store opplevelser for orkesteret, og ble gjennomført med glans i samarbeide med Steinerskolen og under ledelse av Roar Leinan som dirigent og regissør.

Av andre begivenheter i denne perioden kan nevnes konsert på Tynset og i Olavshallens lille sal med Audun Kayser som solist i Beethovens klaverkonsert nr. 3, og Tsjajkovsky`s symfoni nr.5. Dette var et samarbeide med Nord-Østerdal Ungdomsorkester, et prosjekt som ble meget vellykket både sosialt og kunstnerisk.

Våren 1991 spilte orkesteret Svendsens «Norsk kunstnerkarneval», Dvoraks symfoni nr. 5, og ikke minst Geir Tveitts hardingfelekonsert «Tri fjorder» med Sven Nyhus som solist. Konserten ble holdt i Frimurerlogen, og gjentatt på Oppdal. Stor stemning med «Bergrosa» som fellesnummer med Oppdal Spelmannslag og Spelmannslaget BUL Nidaros.

Våren 1992 fremførte den islandske sangerinnen Sigrun Hjalmtysdottir operaperler, og orkesterverket var Rimskij-Korsakovs «Scherazade». Konserten ble holdt på Hitra (Fillan) og i Frimurerlogen. På programmet for høstens konsert sto ouverturen til Udbyes opera «Fredkulla», Mendelssohns «Reformasjonssymfoni» og Mendelssohns fiolinkonsert med Cesilia Wåhlberg som solist. Hovedprosjektet i 1993 var oppsettingen av Tryllefløyten.

Vårens hovedkonsert 1994 ble holdt i Olavshallens lille sal med følgende program: Beethovens Violinkonsert med solist Kari Rønnekleiv, og Dvoraks Symfoni nr.8(4), og høstens store oppgave var «Jegerbruden».

1995 startet med konsert i Frimurerlogen. Kjell Bekkelund var engasjert, men meldte forfall kort tid før konserten. Jørgen Larsen var sporty, og fremførte med glans Mozarts klaverkonsert nr. 23. Orkesterverket var Beethovens symfoni nr.8.

Høsten ble viet «Unge solisters» konsert, som dette året ble gjennomført for 25. gang. Et stort antall solister hadde meldt seg, og etter prøvespill ble 6 kandidater utvalgt til spill for en profesjonell jury og publikum i Olavshallens lille sal. Pianisten Sigsten Folgerød spilte Rachmaninovs klaverkonsert nr. 2, 1. sats og ble vinner av et stipend på 10 000 kr.

Vårkonserten i 1996 ble holdt i Frimurerlogen med Frode Hoff, konsertmester i Trondheim Symfoniorkester, som solist i Saint-Saens Havanaise og Johan Halvorsens Air norvegienne. Orkesterverket var Robert Schumanns Symfoni nr. 4. I høstsesongen ble holdt kirkekonsert i Vår Frue kirke og Stangvik kirke i Surnadal. Her var organist Erling With Aasgård solist i Händels Orgelkonsert op.4 nr.4. Orkesteret spilte Mendelssohns Reformasjonssymfoni.

Trondheim Byorkester feiret sitt 50-års jubileum i 1997. Musikalsk ble dette vellykket med fremføring av Rossinis Stabat Mater i samarbeide med Trondheim Kammerkor og solister Birgitte Ekle, Ingrid Nyhus, Arne Hestholm og Oddvar Nergård. I forbindelse med jubileumskonserten mottok orkesteret økonomisk støtte fra flere sponsorer. Likevel var orkesterets økonomi så vidt svak at det ikke ble rom for en mer utvidet jubileumsfeiring.

Jubileumskonserten markerte også avslutningen på et mer enn 16 års langt samarbeide med dirigent Roar Leinan, som tålmodig har ledet orkesteret på en enestående måte gjennom et stort repertoar, symfonier, solistkonserter og ikke minst operaoppsettinger. Leinan ble ansatt som direktør og kunstnerisk leder for Nordland Musikkfestuke, og er i dag direktør i Trondheim Symfoniorkester.

Høstsesongen 1997 var den første med orkesterets nye dirigent Torodd Wigum. Det ble avholdt to konserter, en i Melhus Kirke og en i Lademoen Kirke. Thomas Norup Jensen var solist i Carl Maria von Webers Klarinettkonsert. Khachaturians Spartacus Suite nr. 2 og Tsjaikowsky's Symfoni nr.2.

På vårens program 1998 sto Forklædd Gud av Lars-Erik Larsson. Dette var et samarbeidsprosjekt, med Knut Stiklestad, Marit Selfjord, Songlaget Bul, Byåsen Sangkor og Hommelvik Korforening. Konserten ble holdt i Lademoen kirke. På høstens konsert spilte Elise Båtnes Beethovens Fiolinkonsert, og orkesterverkene var Sibelius Kareliasuite og Finlandia og Gounod's Petit Symphoni for blåsere.

Ved årsskifte 1999/2000 sa Torodd Wigum opp sin stilling som dirigent. På kort varsel tok Stein Ratkje jobben som dirigent for konserten i vårsemesteret, som var et samarbeide med Nardo Bydelsorkester. Bl.a. ble spilt Mozarts Sinfonia Concertante for fiolin og bratsj med Sigmund Tvette Vik og Torodd Wigum som solister, og 2 satser av Dvorak's symfoni nr. 8.

Dirigentstillingen ble så utlyst offentlig og Erik Hagtun ble ansatt for sesongen 2000/2001.

Høstkonserten 2000 ble holdt i Lademoen Kirke med program Schubert's Symfoni i D-dur og Dvorak's konsert for cello og orkester med Øyvind Gimse som solist. Våren 2001 ble spilt

Fløytekoncert i D-dur av Reinecke med Trine Knudsen som solist, og Tsjaikowsky`s symfoni nr. 5. i Lademoen Kirke. På høstens konsert i Vår Frue Kirke ble spilt Hornkonsert i Ess-dur av R. Strauss med Geir Solum som solist, Barbers Adagio for strings og Mozart`s symfoni nr. 31.

Flere medlemmer i orkesteret ønsket å få undersøkt muligheten for et samarbeide med Midt-Trøndelag Symfoniorkester. Etter sonderinger og møter med MTSO, ble det enighet om et felles prosjekt for våren 2002. Her deltok også Trøndernes Mandssangforening, Jonsvatns Sangkor, Nidarosdomens guttekor og sangelever fra TKMK. Innøvings- og fremføringsoppgavene ble delt mellom Erik Hagtun og MTSO`s dirigent Tormod Knapp. Konserten ble holdt i Lademoen Kirke, med følgende program:

Carl Nilsen: Fynsk Foraar, Lyrisk humoreske, med solister Kristina Olsen Smidt, sopran, Ole Justesen, tenor og Jesper Buhl, baryton og kor. Johannes Brahms: Altrapsodi, med solist Maria Stattin, alt, og kor. Dirigent Erik Hagtun. Orkesterverk: Antonin Dvorak: Symfoni nr. 9 «Fra den nye verden» Dirigent Tormod Knapp.

Stemningen i begge orkestrene var nå for å fortsette samarbeide høsten 2002 og våren 2003, og å arbeide henimot en sammenslutning av orkestrene.

Det ble tre konserter høsten 2002, i Bjughallen, Frimurerlogen og Vår Frue kirke. Programmet for de to første var Beethovens Trippelkonsert med solister Else Bø, Sigrid Stang og Marianne Baudouin Lie, klaver, fiolin og cello, og Johan Svendsens symfoni nr. 1 og Sibelius`s Finlandia. Den tredje var «Finsk aften» med musikk av finske komponister. Konsertene ble dirigert av Tormod Knapp,

I løpet av høsten 2002 ble avholdt flere møter og spørreundersøkelser med henblikk på sammenslutning av de to orkestrene. På ekstraordinært årsmøte 30. oktober 2002 ble det enstemmig vedtatt å gå inn for sammenslutning. På årsmøtet 12. februar 2003 ble følgende enstemmig vedtatt:

Trondheim Byorkester og Midt-Trøndelag Symfoniorkester slås sammen til ett orkester, og Trondheim Byorkester og Midt-Trøndelag Symfoniorkester oppløses når det nye orkesteret stiftes.

Stiftelsesmøte for det nye orkesteret ble avholdt onsdag 26. mars 2003. Hva skulle så bli orkesterets navn? Det var en forutsetning at de gamle navnene ikke skulle benyttes. Styret hadde på forhånd bedt om forslag på navn, og 25 forslag forelå til avstemning. Vedtatt som orkesterets navn ble: **Sør-Trøndelag Orkesterforening.**

Dermed er en 55 år lang historie for Trondhjems Handelsstands Forenings Orkester/ Trondheim Byorkester over. Sør-Trøndelag Orkesterforening med over 60 musikere og dirigent Tormod Knapp fører tradisjon og musikkglede videre.

Trondheim sept. 2013

Bjarne Spilsberg